

Annotatie ten behoeve van het gesprek met de Nationale Ombudsman

Datum: 12 januari 2018

Tijdstip: 15.00-16.00 uur

Aanwezig: dhr. Van Zutphen (Nationale Ombudsman), mevr. Kalverboer (Kinderombudsman),

5.1.2e

dhr. Paas, dhr. Eikenaar, dhr. Koopmans

Algemeen

De Nationale Ombudsman heeft diverse keren aandacht besteed aan de gaswinningsproblematiek. Daarbij schuwt hij kritiek op de huidige aanpak binnen het dossier niet. Bij de publicatie van zijn laatste rapport in oktober 2017 geeft hij aan: *"burgers rekenen op een betrouwbare overheid, maar de overheid blijkt te loten om andermans ellende. De bestuurlijke spaghetti is in Groningen nog steeds niet van het bord. Van herstel van vertrouwen, een actieve regierol van de Rijksoverheid, transparantie en een ruimhartige schadevergoeding is in de praktijk nog geen sprake."* Wij kunnen zijn uitspraken alleen maar onderschrijven en zijn van mening dat deze nog altijd actueel zijn.

Doel van het bezoek van de Nationale Ombudsman is een open gesprek. Het is een vervolg op het kennismakingsgesprek met dhr. Paas in januari 2017. De Nationale Ombudsman heeft een uitgesproken visie op het dossier gaswinning en mijnbouwschade. Met een duidelijke afbakening van wat wel en niet tot zijn taken hoort wil hij de volgende vragen centraal stellen: waar staan we nu, wat zijn de zorgen en welke rol kan de Nationale Ombudsman spelen?

In het gesprek met de Ombudsman kan gezien de recente Zeerijp-beving en de urgentie om snel tot oplossingen te komen, tevens met de Ombudsman van gedachten gewisseld worden over de wijze waarop de aanpak snel anders vormgegeven kan worden. Daarbij is het goed om hem te bevragen over de prioriteiten die volgens hem **op dit moment** gesteld moeten worden, op basis van de signalen die hij ontvangt van bewoners uit het aardbevingsgebied. Wij kunnen hem de dringende oproep doen om betrokken te blijven bij de problematiek in het gebied, onderzoek te blijven doen naar de klachten van bewoners en zijn bevindingen zo veel mogelijk onder de aandacht te brengen bij de politiek en in de media.

In het kader van onze ombudsfunctie, als overheidsorganisatie en rol binnen het dossier ontvangen wij regelmatig klachten, emotionele oproepen en hulpvragen van inwoners uit het aardbevingsgebied. Daarin bieden wij hulp waar mogelijk, maar kunnen wij niet meer dan een luisterend oor bieden en per casus laten weten aan de desbetreffende instanties dat de CdK hierover is gebeld. Wij kunnen tevens aangeven dat wij zoekende zijn naar een nieuwe wijze van organiseren van taken, rollen en bevoegdheden in het gaswinningsdossier. Dit is ook een van de onderwerpen die nu in snelkookpanssessies met de overheden en maatschappelijke organisaties worden besproken. Kan hij ons bij deze zaken nog adviseren?

Korte schets laatste analyses Nationale Ombudsman inzake het gaswinningsdossier

4 oktober 2017: Heldere spelregels voor Koopinstrument?

Een onderzoek van de Ombudsman naar de wijze waarop de NCG het Koopinstrument heeft uitgevoerd en de wijze waarop het Ministerie van Economische Zaken (EZ) en de NCG vervolgens klachten en een bezwaar over de afwijzing van een aanvraag van het Koopinstrument hebben behandeld. De Nationale Ombudsman acht de klacht van de familie 5.1.2e over de Koopinstrument gegrond: de NCG heeft onvoldoende duidelijkheid verstrekt over het proces, haar rol en de juridische status van de afwijzingsbrief die aan de familie is verstuurd. Daarnaast oordeelt de Nationale Ombudsman dat het ministerie van Economische Zaken en de NCG de klachten van de familie conform de reguliere klachtenprocedure van de Algemene wet bestuursrecht had moeten behandelen. Het ministerie en de NCG hebben in strijd gehandeld met het vereiste van fair play.

Minister Wiebes geeft in de beantwoording van Kamervragen over het betreffende rapport van de Ombudsman (8 november jl.) aan dat hij het signaal *'dat bewoners in het gaswinningsgebied zich niet gehoord en gezien voelen als het gaat om de gevolgen van de gaswinning en de wijze waarop de overheid hier mee omgaat zeer serieus neemt.'* Wiebes merkt daarbij tevens op dat de aanbeveling van de Nationale Ombudsman betrokken wordt bij het voornemen om te komen tot een opkoopregeling in het verlengde van de pilot Koopinstrument, zoals verwoord in het regeerakkoord.

6 april 2017: Een fundament met scheuren. Stop met bouwen op wantrouwen en neem Groningers serieus!

Een oproep van de Ombudsman en de Kinderombudsman aan het nieuwe kabinet om via zes concrete stappen een constructieve, toekomstgerichte relatie met de Groningers te herstellen. De 6 stappen zijn:

1. **Herstel van vertrouwen:** erken oprecht en met compassie dat wat er in Groningen is gebeurd, gebeurt en nog gaat gebeuren.
2. **Verantwoordelijkheid bij de Rijksoverheid:** geef concreet invulling aan de zorgplicht van de Rijksoverheid voor de inwoners van Groningen.
3. **Veiligheid inwoners voorop:** zet in op en vaart achter versterking van huizen en ga na op welke manier de gaswinning substantieel kan worden verminderd.
4. **Ruimhartige schadevergoeding en herstel:** maak een gemakkelijke, coulante en onafhankelijke procedure om schade van inwoners te vergoeden of herstellen. Daarbij is het van belang dat er één procedure is.
5. **Transparantie:** Wees transparant over de risico's en de gemaakte keuzes om de schijn van willekeur te voorkomen. Verstrek duidelijke informatie over procedures, activiteiten, verbanden tussen diverse betrokken instanties en overlegvormen.
6. **Maatwerk:** verbeter de mogelijkheden voor inspraak en participatie van bewoners sterk.

18 april 2016: bestuurlijke spaghetti?

De Nationale Ombudsman constateert in zijn rapport 'Bestuurlijke spaghetti?' dat een inwonster van het Groninger aardgasgebied vijf maanden moest wachten op een formele reactie op haar klacht. De minister van Economische Zaken heeft de klacht van de vrouw niet alert en weinig communicatief behandeld. De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de Nationaal Coördinator Groningen de klachtbehandeling verbetert en duidelijk communiceert wat naar aanleiding van de klachten is gewijzigd of verbeterd.

Andere relevante acties van de Nationale Ombudsman

6 juli 2015	Brief aan NCG: vooralsnog geen onderzoek Nationale Ombudsman naar gevolgen Groninger gaswinning. Vraag aan NCG: hoe wordt gewerkt aan een oplossing voor schrijnende gevallen en een goede geschilbeslechting?
18 januari 2017	Gesproken met de CdK, burgemeesters en ambtenaren, een wetenschapper en bewoners met een concrete klacht en met vertegenwoordigers van media die veel over het onderwerp schrijven.
31 januari 2017	Gesproken met de Nationaal Coördinator Groningen en de Onafhankelijk Raadsman.
22 maart 2017	Rondetafelgesprek in Loppersum met vertegenwoordigers van diverse belangenverenigingen. Ook heeft hij die dag gesproken met vertegenwoordigers van NAM en het Centrum Veilig Wonen (CVW).
18 oktober 2017	Rapport van de Kinderombudsman: vaste grond gezocht
Kinderen en jongeren in het aardbevingsgebied. Er is op alle fronten te weinig aandacht voor kinderen en jongeren in het aardbevingsgebied in Groningen. Er is geen eenduidige op kinderen gerichte visie en aanpak in onderzoek, beleid en hulpverlening en de informatievoorziening is vrijwel uitsluitend toegespitst op volwassenen.

Het programma van de Nationale Ombudsman op 12 januari 2017:

Gesprek met NCG
 Ontmoeting met bewoners van huizen (koop en huur) die worden versterkt in Appingedam
 Gesprek met Susan Top (Gasberaad)
 Gesprek met Stut-en-steun
 Gesprek Provincie Groningen - René Paas, Eelco Eikenaar en Johan Koopmans
 Gesprek Onafhankelijke Raadsman - 5.1.2e

Mogelijke vragen en/of aandachtspunten voor het overleg:

- Wat is het eerste wat volgens u moet gebeuren na de zeer recente aardbeving bij Zeerijp?
- Welke ontwikkelingen ziet u op het vlak van (het herstel van) vertrouwen/wantrouwen onder de inwoners van het aardbevingsgebied? Vindt u dat er voldoende wordt gedaan met uw oproep van april jl.?
- Welke rol ziet u voor de regionale overheden in het algemeen en de provincie in het bijzonder om tot een betere aanpak in het dossier te komen?
- Met welke maatregelen zou de zorgplicht van de Rijksoverheid tot uiting moeten komen?
- Hoe ziet u de rol van de NCG/CVV in het gehele proces?
- Bent u betrokken bij de invulling van het Koopinstrument n.a.v. uw aanbevelingen in uw rapport van oktober jl.?
- Welke signalen ontvangt u op dit moment van de Groningse inwoners?
- Als provincie vervullen wij tevens een (informele) ombudsfunctie. Kunt u ons adviseren over de wijze waarop wij deze rol op de juiste wijze kunnen vervullen?